

Kríza Rímskej republiky

Súčasne s púnskymi vojnami bojovali Rimania aj proti gréckym mestským štátom, ktoré sa im podarilo poraziť a z dobytého gréckeho územia si vytvorili novú provinciu - ..... . Súčasťou ríše sa stali aj územia pergamského kráľovstva v Malej Ázii, z ktorého bola vytvorená ďalšia provincia - ..... . Po týchto víťazných vojnách dochádza v Ríme k hospodárskym a spoločenským zmenám. Vojny priniesli so sebou nové územia, pôdu, tovary, ale hlavne množstvo ....., ktorých práca sa využívala hlavne na ..... (.....). Drobní roľníci postupne strácali pôdu lebo nemohli súperiť s ..... a tak sa z nich stávali .....

Hnutie bratov Gracchovcov

Postupné ožobračovanie drobných roľníkov sa pokúsil vyriešiť tribún ľudu, ... Jeho cieľom bolo obmedzenie veľkosti vlastníctva pôdy a jej rozdelenie bezzemkom. Tieto svoje reformy kvôli vražde neuskutočnil. Podobný cieľ si kládol aj jeho brat ....., ktorý chcel zlepšiť životné podmienky najchudobnejších obyvateľov Ríma, ale ani jemu sa to nepodarilo, pretože bol tiež zavraždený. Problém bezzemkov vyriešil až ..... Jeho riešenie vytvorilo z bezzemkov ....., ktorá dostala výzbroj, plat a po odslúžení 14 rokov aj .....

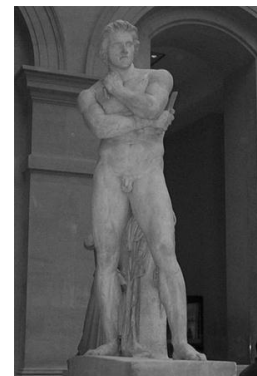
Bratia Tiberius a Gaius Gracchovci

Povstania otrokov

Zahraničné ťaženia Ríma znamenali v prvom rade veľký nárast počtu otrokov v štáte. Títo otroci sa proti svojmu postaveniu niekoľkokrát vzbúрили. Prvé takéto povstanie otrokov vypuklo na ..... a skončilo sa ..... Druhá Najväčšie povstanie vypuklo v roku ..... v meste ..... Hlavnú zložku povstalcov tvorili ..... Ich vodcom bol ..... Cieľom

Nádoba s vyobrazením gladiátorského zápasu

Spartacus

týchto vzbúrených otrokov bolo utiecť z Itálie a cez Alpy a Gáliu sa dostať do Grécka. Povstalcom sa podarilo niekoľkokrát poraziť rímske vojská, ale nakoniec boli porazení. Spartakus a niektorí velitelia

padli v bojoch a okolo 6 tisíc zajatých otrokov bolo ukrižovaných na známej Appiovej ceste medzi Rómom a Capuou.

Občianske vojny

Na konci ..... sa v Ríme vytvorili dve veľké súperiace skupiny občanov. Prvú skupinu tvorili ....., ktorí zastupovali bohatú konzervatívnu ..... Ich vodcom bol ..... Druhou skupinou boli ....., ktorí boli stúpenkami ....., ktorých viedol .....

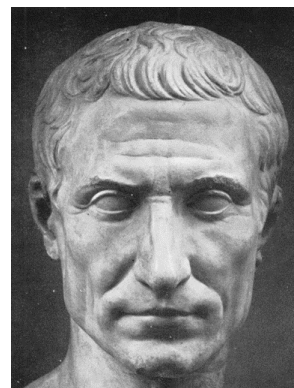
Rozpory medzi týmito skupinami prerástli do občianskej vojny, v ktorej striedavo ovládali Rím populári aj optimáti. Vodca populárov Gaius Marius vydal ..... zákony, ktoré povoľovali beztriestné zabíjanie sullovcov a privlastňovanie si ich pôdy. Občiansku vojnu nakoniec vyhral Sulla a začal znovu prenasledovať populárov. Nechal si udeliť titul ....., ovládol Rím, posilnil moc ..... a obmedzil moc .....

via Appia

Prvý triumvirát

V roku ..... chceli získať moc traja politici, ktorí uzavreli tajnú dohodu - ..... . Boli to 1) ....., 2) ..... a 3) ..... . Cieľom tejto dohody bola vzájomná pomoc medzi jej členmi pri dosahovaní svojich cieľov. Caesar¹ sa stal po skončení úradu konzula správcom ....., ktorú začal postupne dobýjať. Pompeius dostal do správy provinciu .....

Gaius Julius Caesar

Kleopatra na dobovej minci

..... . Po Crassovej smrti sa triumvirát rozpadol. Pompeius sa začal zblížovať so ..... a spolu sa snažili zbaviť moci a vplyvu Caesara. Pompeius a senát požadovali od Caesara rozpustenie légii, ktoré vycvičil v Gálii. Caesar to odmietol a v roku ..... prekročil riečku ..... a vydal sa na pochod proti Pompeiovi a Rímu. Pompeius odišiel zhromažďovať vojsko do Grécka, ale aj táto, aj hispánska armáda boli porazené a sám Pompeius ušiel do ....., kde bol zabitý. Caesar zasiahol aj do egyptských dynastických rozporov a na faraónsky trón dosadil .....

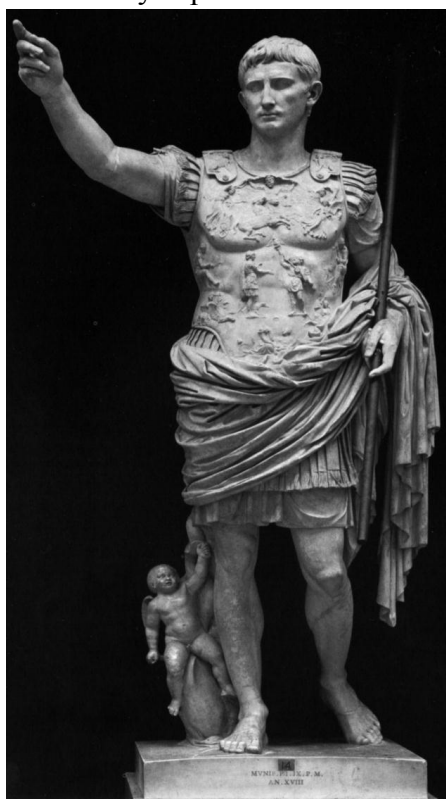
¹ Gaius Julius Caesar pochádzal z významnej aristokratickej rodiny. Narodil sa okolo roku 102 p. n. l. a jeho priezvisko Caesar znamená „vlasatý“, čo v jeho prípade nie je veľmi výstižné, lebo vlasy mu začali vypadávať už vo veľmi skorom veku. Počas cesty na Rhodos, kde mal študovať rétoriku ho zajali piráti a ako výkupné požadovali 20 talentov. Caesar im povedal, že je hodný 50 talentov a že keď ich zhromaždí, vráti sa a ukrižuje ich. Piráti si mysleli, že vtipkuje a keď im odprisahal, že sa vráti s peniazmi, pustili ho. Caesar peniaze zhromaždil, vrátil sa a pirátov ukrižoval, ale ako prejav láskavosti im najprv podrezal hrdlá. Po tom, čo o vlások unikol smrti počas prenasledovania populárov Sullom, stal sa z neho úspešný politik, ktorý bol v roku 59 p. n. l. zvolený za konzula.

Caesar sa vrátil z Egypta do Ríma, kde sa nechal zvoliť za ..... s neobmedzenou mocou. Caesar zakladal kolónie, ktoré osídľovali chudobní občania a najchudobnejším Rimanom rozdával chlieb. Uskutočnil niekoľko politických reforiem a zaviedol nový, ... kalendár² používaný až do 16. storočia.

Caesarov neobmedzený spôsob vlády prekážal niektorým senátorom, ktorý sa snažili obnoviť pôvodný ráz republiky a tak Caesara počas marcových íd (15. marca) v roku ..... dohodali v senáte na smrť.³

Druhý triumvirát

Caesarovi vrahovia sa domnievali, že po jeho smrti bude obnovená republika. Caesarovi prívrženci boli z vraždy rozhorčení a preto sa v roku 43 p. n. l. spojili 1) ....., 2) ..... a 3) ..... a vytvorili ..... Všetci traja oficiálne vystupovali ako úradníci v záujme republiky, ale ich skutočným cieľom bola ..... Tento cieľ sa im podaril, keď republikánsku armádu porazili v severnom Grécku. Octavius poštval Rimanov proti Markovi Antoniovi, ktorý sa zblížil s ..... a vládol ako despotický vládca. Rimania ich nakoniec porazili v námornej bitke pri ....., po ktorej obaja ušli do Egypta, kde spáchali samovraždu. Po tejto porážke pripojil Octavius Egypt v roku 31 p. n. l. k Rímskej ríši ako novú provinciu. Octavius sa vzdal všetky mimoriadnych funkcií, ale senát mu udelil v roku 27 p. n. l. nové privilégia a úrady. Octavius získal aj titul ..... (vznešený) a tak sa stal .....

Gaius Octavius Augustus

² Pôvodný rímsky kalendár tvorilo 355 dní a tak Caesar prijal v roku 46 p. n. l. presnejší egyptský kalendár s 365 dňami s jedným dňom navyše, ktorý sa pridával každý štvrtý rok k februáru. Aby sa dal tento nový kalendár používať, bol rok 46 p. n. l. predĺžený na 445 dní. Caesar vydal zákon, podľa ktorého sa piaty mesiac Quintilius nazýval na jeho počesť Julius (júl). Caesarov následník Augustus pomenoval šiesty mesiac podľa seba.

³ Caesara pred návštevou senátu počas marcových íd varoval starý veštec. Historic Plútarchos zachytáva vo svojej práci stretnutie veštca s Caesarom takto: „Caesar ... sa stretol so svojim veštcom a povedal: ‚Marcové idy prišli.‘ ‚Áno, prišli,‘ znela odpoveď, ‚ale ešte neodišli.‘“

OTÁZKY NA OPAKOVANIE:

1. Opíšte situáciu v rímskej republike po púnskych vojnách a vojnách s Gréckom.
.....
.....
2. Ako sa z drobných roľníkov stávali bezzemkovia? .....
3. Kto a ako sa snažil ako prvý riešiť zlú situáciu chudobných roľníkov? .....
4. Kto a ako definitívne vyriešil problém bezzemkov v Rímskej republike? .....
5. Ako sa volalo najrozsiahlejšie povstanie otrokov – gladiátorov? Uveďte aj rok, kedy sa odohralo. ....
6. Vysvetlite historické pojmy:
optimáti - .....
populári - .....
triumvirát - .....
proskripcie - .....
7. Kto stál na čele optimátov počas občianskych vojen v Ríme? .....
8. Ktorí politici vytvorili 1. triumvirát? .....
9. Ktorí politici vytvorili 2. triumvirát? .....
10. Ako sa skončilo súperenie medzi členmi 1. triumvirátu? .....
11. Kto zvíťazil v bojoch medzi členmi 2. triumvirátu? .....
12. Ako sa zmenilo postavenie Gaia Octavia vo vzťahu k republike po roku 27 p. n. l.? .....
13. Uveďte, ktoré provincie získala Rímska republika v období vlády Gaia Júlia Caesara. ....

